Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (deveto vijeće)

13. rujna 2018.*

„Zahtjev za prethodnu odluku – Pravo društava – Borba protiv kašnjenja u plaćanju u poslovnim transakcijama – Direktiva 2011/7/EU – Članak 6. stavci 1. i 3. – Naknada troškova naplate tražbine – Troškovi požurnica upućenih zbog dužnikova kašnjenja u plaćanju”

U predmetu C-287/17,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je uputio Okresní soud v Českých Budějovicích (Općinski sud u Českim Budějovicama, Češka Republika), odlukom od 10. ožujka 2017., koju je Sud zaprimio 19. svibnja 2017., u postupku

Česká pojišťovna a.s.

protiv

WCZ, spol. s r. o.,

SUD (deveto vijeće),

u sastavu: E. Juhász, predsjednik vijeća, K. Jürimäe i C. Lycourgos (izvjestitelj), suci,

nezavisni odvjetnik: M. Wathelet,

tajnik: A. Calot Escobar,

uzimajući u obzir pisani postupak,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

– za Europsku komisiju, Z. Malůšková, M. Patakia i D. Kukovec, u svojstvu agenata,

saslušavši mišljenje nezavisnog odvjetnika na raspravi održanoj 29. svibnja 2018.,

donosi sljedeću

Presudu

1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje članka 6. stavaka 1. i 3. Direktive 2011/7/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 16. veljače 2011. o borbi protiv kašnjenja u plaćanju u poslovnim transakcijama (SL 2011., L 48, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 17., svezak 3., str. 200.).

* Jezik postupka: češki

2 Zahtjev je podnesen u okviru spora između društva Česká pojišťovna a.s. i društva WCZ, spol. s r. o. u vezi s naknadom troškova povezanih s požurnicama koje je društvo Česká pojišťovna a.s. uputilo društvu WCZ zbog kašnjenja u plaćanju premija osiguranja koje je potonje dugovalo, prije podnošenja tužbe radi isplate tih premija.

Pravni okvir

Pravo Unije

3 Uvodne izjave 12., 19. i 20. Direktive 2011/7 glase:

„(12) Zakašnjelo plaćanje predstavlja povredu ugovora koja je zbog niskih kamatnih stopa zaračunatih na zakašnjela plaćanja, odnosno njihova izostanka, i/ili zbog sporih postupaka naknade štete postala financijski privlačna dužnicima u većini država članica. Odlučan pomak prema kulturi ažurnog plaćanja, u kojoj bi se i isključivanje prava na zaračunavanje kamata uvijek smatralo posebno nepravednim ugovornim uvjetom ili postupanjem, nužan je kako bi se obrnuo ovaj trend i suzbilo zakašnjenje plaćanja. Takav pomak također treba uključivati uvođenje posebnih odredbi o razdobljima plaćanja i o naknađivanju pretrpljenih troškova vjerovnika, kao i odredbe da se, između ostalog, isključivanje prava na naknadu troškova naplate smatra posebno nepravednim.

[…]

(19) Pravedna naknada vjerovniku za troškove naplate pretrpljene zbog zakašnjelog plaćanja nužna je kako bi se suzbila zakašnjela plaćanja. Troškovi naplate također bi trebali uključivati naplatu administrativnih troškova i naknadu internih troškova pretrpljenih zbog zakašnjelog plaćanja, za koju ova Direktiva treba odrediti fiksan najniži iznos koji se može zbrajati s kamatom na zakašnjelo plaćanje. Naknada u obliku fiksnog iznosa za cilj treba imati ograničavanje administrativnih i internih troškova vezanih uz naplatu. Naknada za troškove naplate treba biti određena ne dovodeći u pitanje nacionalne odredbe prema kojima nacionalni sud može dodijeliti naknadu vjerovniku za svu dodatnu štetu vezanu uz dužnikovo zakašnjelo plaćanje.

(20) Uz pravo da im se plati fiksan iznos za pokriće internih troškova naplate, vjerovnici bi trebali imati pravo na povrat ostalih troškova naplate koje snose kao rezultat dužnikova zakašnjelog plaćanja. Takvi bi troškovi trebali posebno uključivati troškove koje su vjerovnici pretrpjeli zbog savjetovanja s odvjetnikom ili angažiranja agencije za naplatu dugova.”

4 Članak 6. direktive, naslovljen „Naknada za troškove naplate”, predviđa:

„1. Države članice osiguravaju da u slučajevima kad se zaračuna kamata na zakašnjelo plaćanje u poslovnim transakcijama u skladu s člankom 3. ili 4. vjerovnik ima pravo dobiti od dužnika fiksni iznos od najmanje 40 eura.

2. Države članice osiguravaju da fiksni iznos iz stavka 1. bude potraživan bez potrebe slanja požurnice, kao naknada za vjerovnikove vlastite troškove naplate.

3. Vjerovnik uz fiksni iznos naveden u stavku 1. ima i pravo od dužnika dobiti razumnu naknadu za sve troškove naplate koji prelaze taj fiksni iznos i pretrpljeni su zbog dužnikova zakašnjelog plaćanja. To može uključivati troškove koji su pretrpljeni zbog, između ostalog, savjetovanja s odvjetnikom ili angažiranja agencije za naplatu dugova.”

Češko pravo

5 Članak 369. stavak 1. posljednja rečenica Zakona br. 513/1991 o Trgovinskom zakoniku, kako je izmijenjen Zakonom br. 179/2013 propisuje:

„Osim zateznih kamata, vjerovnik ima pravo na minimalnu naknadu za troškove naplate potraživanja čiji su iznos i uvjeti utvrđeni vladinom uredbom.”

6 Članak 3. Vladine uredbe br. 351/2013 o utvrđivanju iznosa zateznih kamata, troškova naplate tražbine, naknade za likvidatore i članove upravnog tijela pravne osobe koje imenuje sud te o pojašnjavanju određenih pitanja u vezi s Službenim listom građanskih i trgovinskih oglasa i javnim registrima pravnih i fizičkih osoba, uzajamnih fondova i informacija o stvarnim vlasnicima navodi:

„U slučaju uzajamne obveze poduzetnikâ […], minimalni iznos troškova povezanih s podnošenjem svakog potraživanja na naplatu iznosi 1200 [čeških kruna (oko 46 eura)][…]”

7 U članku 121. stavku 3. Zakona 40/1964 o Poreznom zakoniku određuje se:

„Sporedna potraživanja su kamate, zatezne kamate, penali za kašnjenje i troškovi naplate.”

8 U članku 142. stavku 1. Zakona 99/1963 o Zakoniku o građanskom postupku propisuje se:

„Stranci koja nije uspjela u postupku sud će naložiti da stranci čiji je zahtjev u cijelosti prihvatio nadoknadi troškove nužne za učinkovito ostvarenje ili obranu prava.”

9 Sukladno članku 142.a stavku 1. navedenog zakonika:

„Tužitelj koji je uspio u postupku za ispunjenje obveze ima pravo da mu tuženik nadoknadi troškove postupka samo ako je u roku od najmanje 7 dana prije podnošenja podneska kojim se pokreće postupak tuženiku poslao opomenu na adresu koju je ovaj potonji izabrao za dostavu ili, ovisno o okolnostima, na zadnju poznatu adresu.”

Glavni postupak i prethodno pitanje

10 Dana 7. studenoga 2012. društva Česká pojišťovna i WCZ sklopila su ugovor o osiguranju koji je počeo proizvoditi učinke istog dana.

11 Dopisom od 10. ožujka 2015. društvo Česká pojišťovna obavijestilo je društvo WCZ o raskidu ugovora od 25. veljače 2015. jer društvo WCZ nije platilo premije te je od njega zatražilo plaćanje dospjelih premija za razdoblje od 7. studenoga 2014. do 25. veljače 2015., u iznosu od 1160 čeških kruna (oko 44 eura). Prije nego što je pokrenulo postupak pred sudom koji je uputio zahtjev, društvo Česká pojišťovna uputilo je društvu WCZ ukupno četiri požurnice.

12 Društvo Česká pojišťovna zahtijeva od navedenog suda da društvu WCZ naloži, s jedne strane, plaćanje navedenog iznosa od 1160 čeških kruna (oko 44 eura), uvećanog za zakonske zatezne kamate, za razdoblje od 25. veljače 2015. do isplate dospjelih premija te, s druge strane, povrat troškova povezanih s naplatom njegova potraživanja u iznosu od 1200 čeških kruna (oko 46 eura). Osim toga, društvo Česká pojišťovna potražuje od društva WCZ povrat troškova postupka.

13 Sud koji je uputio zahtjev ističe da je članak 6. Direktive 2011/7 prenesen člankom 3. Vladine uredbe br. 351/2013 i da su u češkom pravu sporedna potraživanja kamate, zatezne kamate i troškovi povezani s naplatom potraživanja.

14 Nakon što je zaključio da nacionalno pravo nalaže sudovima da s osnove sudskih troškova priznaju troškove povezane s jednom požurnicom poslanom tuženiku prije podnošenja tužbe sudu, sud koji je uputio zahtjev želi znati treba li, osim prava na fiksnu naknadu troškova naplate koje proizlazi iz članka 6. Direktive 2011/7, priznati i pravo na naknadu troškova požurnice na temelju nacionalnih postupovnih pravila. Naime, navedeni sud ističe da prema uvodnoj izjavi 19. te direktive fiksna naknada na temelju njezina članka 6. treba pokriti upravo troškove požurnice nastale vjerovniku. Smatra da iz toga proizlazi da bi se priznavanjem kumulativnog prava na naknadu na temelju navedenog članka 6. i na temelju nacionalnih postupovnih pravila tužitelju omogućilo da dvaput dobije istu naknadu.

15 Takvo je pitanje od temeljne važnosti u okviru predmeta koji je u tijeku pred sudom koji je uputio zahtjev jer društvo Česká pojišťovna potražuje fiksnu naknadu u iznosu od 1200 čeških kruna (oko 46 eura), na temelju članka 3. Vladine uredbe br. 351/2013 i članka 6. Direktive 2011/7, kao i naknadu troškova pravnog zastupanja, što uključuje troškove požurnice prije podnošenja tužbe, u skladu s nacionalnim pravom.

16 U tim je okolnostima Okresní soud v Českých Budějovicích (Općinski sud u Českim Budějovicama, Češka Republika) odlučio prekinuti postupak i uputiti Sudu sljedeće prethodno pitanje:

„Treba li članak 6. stavke 1. i 3. Direktive 2011/7 […] tumačiti na način da od suda zahtijeva da tužitelju koji je uspio u sporu o plaćanju potraživanja iz poslovne transakcije u smislu članka 3. ili članka 4. te direktive dodijeli iznos od 40 eura (ili jednaku vrijednost u nacionalnoj valuti) kao i naknadu troškova sudskog postupka, uključujući naknadu troškova požurnice tuženiku prije podnošenja tužbe, u iznosu određenom postupovnim odredbama države članice?”

O prethodnom pitanju

17 Sud koji je uputio zahtjev svojim pitanjem u biti pita treba li članak 6. Direktive 2011/7 tumačiti na način da vjerovniku koji zahtijeva naknadu troškova požurnica upućenih dužniku zbog njegova kašnjenja u plaćanju priznaje pravo da s te osnove dobije, osim fiksnog iznosa od 40 eura, predviđenog u stavku 1. tog članka, i razumnu naknadu u smislu stavka 3. istog članka.

18 Najprije valja napomenuti da je cilj članka 6. Direktive 2011/7 osigurati naknadu troškova naplate koji su nastali vjerovniku kada su kamate zbog kašnjenja u plaćanju dospjele na temelju te direktive. Osim toga, iz odluke kojom se upućuje prethodno pitanje proizlazi da je članak 6. Direktive 2011/7 prenesen u češko pravo člankom 3. Vladina dekreta br. 351/2013 kojim je fiksni iznos iz članka 6. stavka 1. te direktive određen na 1200 čeških kruna (oko 46 eura).

19 Valja istaknuti, kao prvo, da iz teksta članka 6. Direktive 2011/7 ne proizlazi da se troškovi požurnice koji su nastali vjerovniku kako bi naplatio svoju tražbinu ne mogu nadoknaditi u mjeri u kojoj prelaze fiksni iznos od 40 eura predviđen u stavku 1. tog članka 6.

20 Naime, u navedenom stavku 1. spominje se samo pravo vjerovnika da dobije fiksni iznos od najmanje 40 eura. Osim toga, stavak 2. navedenog članka 6. nalaže državama članicama da osiguravaju, s jedne strane, da se taj fiksni iznos duguje automatski, čak i ako dužniku nije bila upućena požurnica, i, s druge strane, da se tim iznosom nadoknađuju vjerovnikovi vlastiti troškovi naplate. Te odredbe stoga ne utvrđuju nikakvu razliku među tim troškovima.

21 Što se tiče stavka 3. tog članka 6., njime se propisuje da vjerovnik uz fiksni iznos naveden u stavku 1. tog članka ima i pravo od dužnika dobiti razumnu naknadu za sve troškove naplate koji prelaze navedeni iznos.

22 S tim u vezi valja napomenuti, s jedne strane, da je zakonodavac Unije uporabom u članku 6. stavku 3. Direktive 2011/7 izraza „koji prelaze taj fiksni iznos" namjeravao istaknuti da predmet razumne naknade mogu biti bilo koji troškovi naplate koji prelaze iznos od 40 eura.

23 S druge strane, iako se u francuskoj jezičnoj verziji članka 6. stavka 3. Direktive 2011/7 upućuje na „druge" („*autres*") troškove naplate, što bi moglo navesti na zaključak da je riječ o troškovima naplate koji su različiti od onih iz stavka 1. tog članka, ipak valja istaknuti da, među ostalim, grčka, engleska, talijanska i nizozemska jezična verzija te odredbe ne potvrđuju takvo tumačenje jer koriste, redom, izraze „*opoiadipote schetika ypoloipomena*", „*any*", „*ogni*" *i* „*alle*" umjesto izraza „drugi" („*autres*").

24 Prema ustaljenoj sudskoj praksi, formulacija korištena u jednoj od jezičnih verzija neke odredbe prava Unije ne može služiti kao jedini temelj za tumačenje te odredbe ili imati prednost u odnosu na ostale jezične verzije. Naime, odredbe prava Unije moraju se tumačiti i primjenjivati ujednačeno s obzirom na verzije sastavljene na svim jezicima Unije (presuda od 6. lipnja 2018., Tarragó da Silveira, C-250/17, EU:C:2018:398, t. 20.).

25 Kao drugo, što se tiče cilja Direktive 2011/7, valja istaknuti da je ona usmjerena na borbu protiv kašnjenja u plaćanju u poslovnim transakcijama, pri čemu to kašnjenje u plaćanju sukladno uvodnoj izjavi 12. te direktive predstavlja povredu ugovora koja je zbog niskih kamatnih stopa zaračunatih na zakašnjela plaćanja, odnosno njihova izostanka, postala financijski privlačna dužnicima (presuda od 16. veljače 2017., IOS Finance EFC, C-555/14, EU:C:2017:121, t. 24.).

26 Slijedi da je cilj navedene direktive učinkovita zaštita vjerovnika od kašnjenja u plaćanju (vidjeti u tom smislu presudu od 15. prosinca 2016., Nemec, C-256/15, EU:C:2016:954, t. 50.). Takva zaštita podrazumijeva da se vjerovniku osigura čim potpunija naknada troškova naplate koji su mu nastali radi odvraćanja od takvih kašnjenja u plaćanju.

27 Stoga bi bilo protivno takvom cilju tumačiti članak 6. Direktive 2011/7 na način da mu se protivi to da troškovi povezani sa slanjem požurnicama dužniku zbog njegova kašnjenja u plaćanju dovedu do naknade koja prelazi 40 eura, čak i ako iznos tih troškova prelazi takav fiksni iznos.

28 Također valja podsjetiti da Direktiva 2011/7 zamjenjuje Direktivu 2000/35/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 29. lipnja 2000. o borbi protiv kašnjenja u plaćanju u poslovnim transakcijama (SL 2000., L 200, str. 35.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 17., svezak 3., str. 3.), čiji je članak 3. stavak 1. točka (e) propisivao da vjerovnik ima pravo na razumnu naknadu za sve troškove koji su nastali zbog dužnikova kašnjenja s plaćanjem.

29 Budući da ništa ne upućuje na to da je zakonodavac Unije donošenjem Direktive 2011/7 namjeravao smanjiti razinu zaštite koja se vjerovniku osiguravala Direktivom 2000/35, ne bi bilo dosljedno smatrati da vjerovnik na temelju Direktive 2011/7 može dobiti samo naknadu troškova povezanih sa slanjem požurnica dužniku zbog njegova kašnjenja u plaćanju koja je ograničena na 40 eura, čak i ako su ti troškovi viši, dok je na temelju Direktive 2000/35 mogao dobiti razumnu naknadu koja je po potrebi veća od tog iznosa.

30 Međutim, valja napomenuti da naknada predviđena člankom 6. stavkom 3. Direktive 2011/7, s obzirom na to da mora biti razumna, ne može pokriti ni dio troškova koji je već uzet u obzir fiksnim iznosom od 40 eura predviđenim stavkom 1. tog članka, ni troškove koji su prekomjerni s obzirom na sve okolnosti predmetnog slučaja.

31 Iz teksta članka 6. Direktive 2011/7 i cilja te direktive stoga proizlazi da tu odredbu treba tumačiti tako da omogućava vjerovniku koji zahtijeva povrat troškova povezanih sa slanjem požurnica dužniku zbog njegova kašnjenja u plaćanju da osim fiksnog iznosa od 40 eura dobije razumnu naknadu onog dijela troškova čiji iznos prelazi taj fiksni iznos.

32 Taj zaključak ne može se dovesti u pitanje uzimanjem u obzir uvodnih izjava 19. i 20. Direktive 2011/7.

33 Naime, valja istaknuti da preambula akta Unije nema pravno obvezujuću snagu i ne može se na nju pozivati ni kako bi se odstupilo od same odredbe predmetnog akta ni kako bi se te odredbe tumačilo na način očito suprotan njihovu tekstu (presuda od 19. lipnja 2014., Karen Millen Fashions, C-345/13, EU:C:2014:2013, t. 31.).

34 Osim toga, u svakom slučaju, ni iz uvodne izjave 19. ni iz uvodne izjave 20. Direktive 2011/7 ne proizlazi da fiksni iznos o kojem je riječ u članku 6. stavku 1. te direktive treba smatrati najvećim iznosom koji se može dodijeliti vjerovniku kako bi mu se nadoknadili troškovi povezani sa slanjem požurnica dužniku zbog njegova kašnjenja u plaćanju ili, općenitije, internih ili administrativnih troškova naplate.

35 Konkretnije, u tom pogledu valja istaknuti, kao što je to naveo nezavisni odvjetnik u točki 40. svojeg mišljenja, da iako se čini da engleska i francuska jezična verzija uvodne izjave 20. Direktive 2011/7 ograničavaju pravo na fiksnu naknadu samo na interne troškove naplate (*fixed sum to cover internal recovery costs*) za razliku od naknade „drugih" troškova naplate (*other recovery costs they incur*), takvo formalno razlikovanje između internih troškova i „drugih" troškova naplate ne javlja se u drugim jezičnim verzijama te uvodne izjave, kao što su talijanska (*diritto al pagamento di un importo forfettario per coprire i costi interni [...] esigere anche il risarcimento delle restanti spese di recupero sostenute*) ili nizozemska (*het recht op betaling van een vast bedrag ter dekking van interne invorderingskosten [...] recht hebben op terugbetaling van de overige invorderingskosten die ontstaan*) jezične verzije.

36 Nadalje, to što se u uvodnoj izjavi 19. Direktive 2011/7 navodi da bi ta direktiva trebala odrediti fiksan najniži iznos za naplatu administrativnih troškova i naknadu internih troškova nastalih zbog kašnjenja u plaćanju ne isključuje da se vjerovniku dodijeli razumna naknada tih troškova ako taj najmanji fiksni iznos nije dovoljan.

37 Osim toga, iako navedena uvodna izjava pojašnjava da naknada za cilj treba imati ograničavanje administrativnih i internih troškova vezanih uz naplatu, to utvrđenje treba tumačiti s obzirom na tu uvodnu izjavu u cijelosti. Iz toga proizlazi da je zakonodavac Unije tim pojašnjenjem samo naglasio da automatizam fiksne naknade od 40 eura predstavlja poticaj vjerovniku da ograniči svoje troškove povrata tog iznosa, pri čemu nije isključio mogućnost vjerovnika da po potrebi dobije iznos razumne naknade koji je veći, ali se ne dodjeljuje automatski.

38 Iz prethodno navedenog proizlazi da na postavljeno pitanje valja odgovoriti da članak 6. Direktive 2011/7 treba tumačiti na način da vjerovniku koji zahtijeva naknadu troškova povezanih sa slanjem požurnica dužniku zbog njegova kašnjenja u plaćanju priznaje pravo da s te osnove, osim fiksnog iznosa od 40 eura, predviđenog stavkom 1. tog članka, dobije razumnu naknadu u smislu stavka 3. tog članka za dio tih troškova koji prelazi taj fiksni iznos.

Troškovi

39 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenoga, Sud (deveto vijeće) odlučuje:

Članak 6. Direktiva 2011/7/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 16. veljače 2011. o borbi protiv kašnjenja u plaćanju u poslovnim transakcijama treba tumačiti na način da vjerovniku koji zahtijeva naknadu troškova povezanih sa slanjem požurnica dužniku zbog njegova kašnjenja u

plaćanju priznaje pravo da s te osnove, osim fiksnog iznosa od 40 eura, predviđenog stavkom 1. tog članka, dobije razumnu naknadu u smislu stavka 3. tog članka za dio tih troškova koji prelazi taj fiksni iznos.

Potpisi